

Amerikada Nazarı ve Amelî Terbiye Serisi: 5

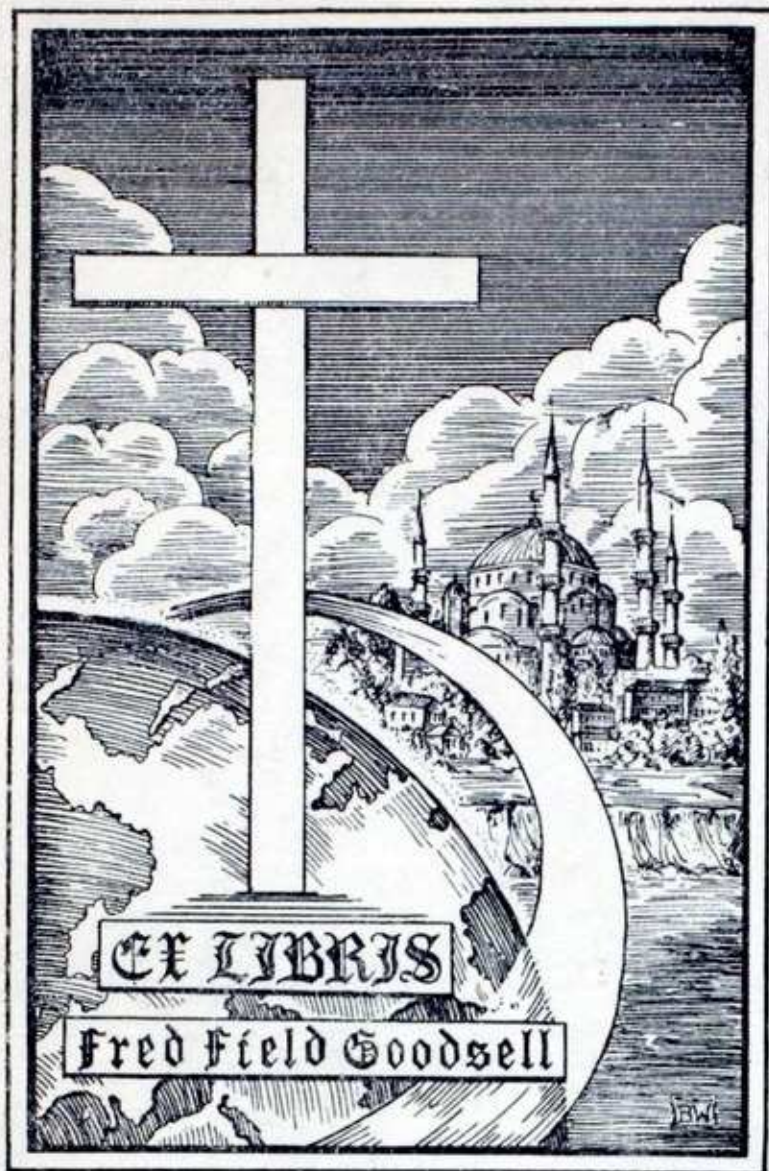
Talî ve Alî Mekteplerde Klup Teşkilatı

MUHARRİRİ:
ERNEST HEDDEN

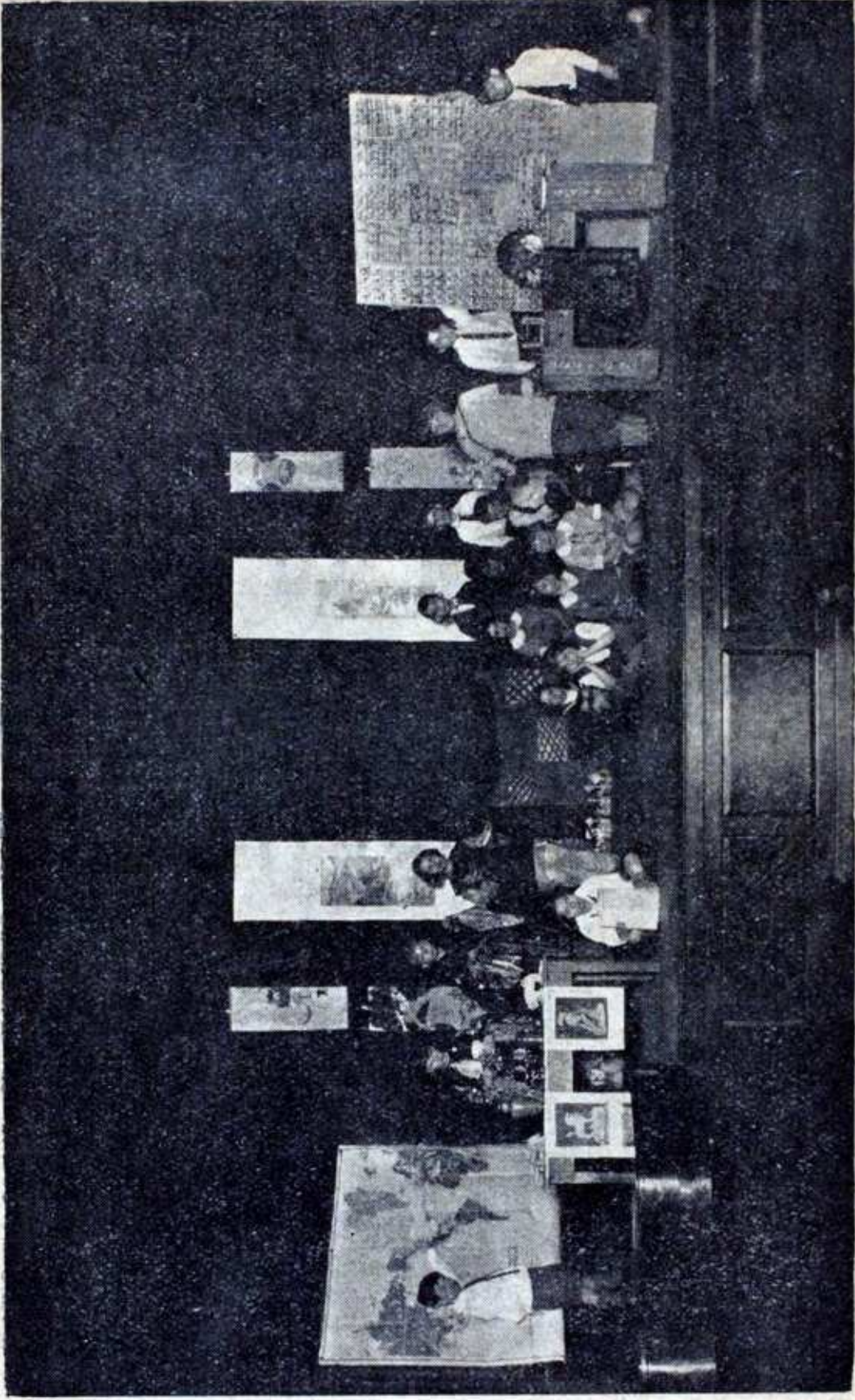
Bu eser, mütehasşsılar tarafından Amerikan talim ve terbiyesinin muhtelif safhaları hakkında yazılan serinin beşinci cüzüdür.

SELAMET MATBAASI
İSTANBUL
1929

Talî ve Âlî
Mekteplerde
Klup Teşkilatı

“ Lincoln mektebinde ” üçüncü sınıfın iki ayda yaptıkları işlerin sergisi.

Amerikada Nazari ve Ameli Terbiye Serisi : 5

Talî ve Alî Mekteplerde Klup Teşkilatı

MUHARRİRİ :
ERNEST HEDDEN

Bu eser, mütehasıslar tarafından Amerikan talim ve terbiyesinin muhtelif safhaları hakkında yazılan serinin beşinci cüzüdür.

SELAMET MATBAASI
İSTANBUL
1929

Karilere bir kaç Söz

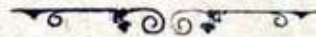
“ Amerikada nazari ve amelî terbiye ” hakkında neşredilen ve edilecek olan bir kaç broşürde, terbiye sahasında umumiyetle alâka ve anlayış uyandırmak maksadı takip edilmiştir. Bu seride Amerikan talimüterbiyesine ait muhtelif mevzular kısa ve hakikî bir surette tasvir edilecektir.

Herkesin okuyup anlayabileceği bir üslûpla yazılacak olan bu makalelerde ummumî ve sarîh terbiye esaslarından bahsedilecek ve bunların bu günkü günde Amerikada nasıl tatbik edilmekte olduğu canlı misallerle gösterilecektir. Nashirler terbiye sahasindeki tetebbülerini aynı zamanda ilmî bir tarzda yürütmek emelindedirler.

Ancak hem Türkiyenin hem Amerikanın terbiyeciliğine az çok vâkıf olan kimseler, pek geniş olan terbiye sahasinde Türk karilertni alâkadar edecek mevzuları muvaffakiyetle seçebileceğinden serinin tertibinde bu gibi zevatın teşrikimesaisi temin edilmiştir.

Bu Serideki broşürler berveçhiatîdir.

1. Amerika Müttehit Hükûmetleri Maarif Tarihçesi (Şikago Darülfünunu Mezunlarından Mis Maryon Noser tarafından).
2. Amerikada Talî Tahsil (Kolombiya Darülfünunu ve Nu York Tiçers Koleciden Mezun Profesör Pol Monro).
3. Erkekler için Âli Tahsil (İzmir Enternasyonal Kolec Müdürü Doktor Kas Rid).
4. Kadınlar için Âli Tahsil (İstanbul Kız Koleci sabık Müdürü Doktor Mari Mils Patrik, Prezident Ameritis).
5. Talî ve Âlî Mekteplerde Klüp Teşkilâtı (Mr. Ernest Heden).
6. Amerikan Terbiyesinde Bedenî Terbiye Programı (K. K. Kavel).
7. Meslekî Terbiye (Robert Kolec Muallimlerinden Profesör Sipiyo).
8. Amerika Darülfünunlarının Halk Dershaneleri, (Doktor Fred Gudsel).
9. Maarife ait İdare, Maliye ve Kanunlar (Beyrut Amerikan Darülfünunu Müdürü Bayard Doç).
10. Maarif Sistemi ve Cemiyet (Miss Margaret White).
11. Amerikan Terbiye Prensipleri Hulâsası.

Amerikan mekteplerinde ders harici fâaliyetler.

Medhal ve Teşekkür

Amerikan tahsil müesseselerinin hâli hazırdaki ders harici fâaliyetlerine karşı olan vaziyetini tarife çalışırken bu resale muharriri başlıca iki menbadan istifade etmiştir:

Maarif tedkikatı millî cemiyetinin yirmi beşinci Salnamesi II inci kısım - Program Harici Fâaliyetler

ve

Junior High School Life (Yüksek Mektep Hayatı), Teyndal ve Mayers tarafından.

Bu menbalardan her ikisi de mektep hayatını Amerikan talebesine daha cazip daha müfit kılmakta olan fâaliyet cinslerinin esaslı şekilleri ile doludur.

Ernest M. Hedden

Istanbul 1929

Amerikan Mekteplerinde Program Harici Faaliyetler

Hedefler ve Maksatlar

Amerikan maarif erkânı mektebe, meziyetli vatandaşlık için bir talim sahası nazariye bakmakta müttahit görünüyorlar. Vatandaşlık, bir çok nevi hususî vazife ve faâliyetleri ihtiva eder. Bu sebeple gençlerin vatandaşlık mes'uliyetlerini tahsilleri, onları resmî program kursları hudutlarından taşan geniş faâliyet sahasına götürür. Talebenin tipik şeraiti hayatiyeyi tecrübe ve tatbikatlarında, ve esas eğlencelerinin ve meraklarının nafi bir şekilde istihdamında, asrî mektep tarafından temin edilen muhtelif nevi fırsatları bu ders harici faâliyetlerde mündemiçtir.

Tecrübeli ve meşhur bir terbiyeci der ki " mektep programları ve ders cetvelleri, temaşa, münakaşa (debat), mektep gazetesi, içtimalar, merasimler, operetler, kör (choeur) ler ve neş'e kulüplerini (glee club) eylevm talebe faâliyetlerine esasi olarak kabul ediyorlar. Mektepler talebenin eğlence ve meraklarını, mütenevvî kulüp faâliyeti programları ile inkişaf ettirmeğe uğraşıyorlar. Bu mektepler bu gibi faâliyetlerin terbiyevi kıymetlerini lâıyıkı veçhile kuvveden fiile çıkarmak için sporu idare etmeğe ve ilerletmeğe gayret

ediyorlar. Ve mektepler, mektebin idaresine talebenin iştiraki suretile kendi mektep faâliyetlerine murakabe etmek hususunda daha fazla fırsat veriyorlar.”

Faâliyetin muhtelif neveleri

Amerikan mektep hayatında ders harici faâliyetlerini tedkik ederken daha başlangıçta görülür ki dereceli (progressif) Amerikan mekteplerinde *ders dahili* ve ders harici faâliyetlerin arasındaki hudut gittikçe daralmış oluyor. İlk mekteplerdeki tatbikat yüksek mekteplerdeki faâliyetlerden tefrik edilmelidir, böyle olduğu hâlde umumiyetle kabul olunabilir ki yüksek mektep hayatındaki faâliyetler ilk mekteplerde carî olan bu gibi faâliyetlerin ancak daha fazla inkişafından ibarettir. Yüksek mekteplerde daha vasî mikyas teşebbüsü şahsî mesuliyet ve murakabe talebenin elinde bulunur. Yüksek mekteplerde ders harici faâliyetlere yatırılan meblâğ ilk mekteplerindekinden çok daha fazladır, ve yüksek mekteplerde daha çok fazla muallak bir teşkilat mevcuttur. Mamafih yüksek mekteplerdeki şerait, ilk mekteplerde temelleri atılan mütezait kabiliyet, teşebbüsü şahsi, ve mes'uliyetin, tabîî bir neticesi olarak bakılmalıdır. Umumiyetle denebilir ki gerek yüksek ve gerek ilk mekteplerde talebeye tatbik olunan prensipler ve hedefler birbirinin aynidir. Birden iktisat için bu resalemizde yalnız talî Amerikan mekteplerindeki ders harici faâliyetlerin teşkilatından ve programından bahsedeceğiz.

Ders harici faâliyetler, tamamile yekdiğerini ih-

tiva eden bir şekilde değildir fakat oldukça üç umumî sınıfa taksim edilebilir: yâni,

I — Bütün talebenin muavenetini ve merakını celbeden mektep hey'eti umumiyesine âit faâliyetler.

II — Nisbeten gayri mahdut âzalıklara münhasır olan umumî şubelere (departmental) âit faâliyetler.

III — Hususî şube ve ya amatör (hobby) kulüpleri; ki hususî alâkalara, mevcut malzemeye, riyasete ve ya kabul şeraiti hususî malûmat ve ya hünere mütevakkıf olup, âzalığı ekseriyetle mahduttur. Bu kulüpler hemen ekseriyetle ikinci umumî tasnife dahil faâliyetlerin hususî bir safha ve ya cephesi olmak üzere telâkki olunur.

Bu üç sınıf, Amerikan mekteplerindeki ders harici faâliyet teşkilâtına, bilhassa ikinci derece mekteplerdeki tatbikatına, taâllüku nisbetinde mütalâa edilecektir. Şu malum olmalıdır ki, aşağıda *muhtasarca* tarif edilen faâliyet programı, bir çok ve ya ekser mekteplerde tam bir program tatbik edildiği fikri verilmediği takdirde, umumiyetle Amerika mektepleri tarafından tatbik olunan faâliyet tiplerini göstermek cihetile tipiktir.

I. Mektep heyeti umumiyesine âit faâliyetler

a) Mektep içtimat — Muayyen bir saat ve günde bütün mektep talebesinin haftalık toplanmaları olarak kabul olunur. Mektep ameliyatı yahut mesaili merkezi etrafında tanzim olunan içtima programları bir talebe ve muallimler heyeti tarafından tertip olunur,

ve mektebin her hangi bir kısmının şayanı dikkat görülen ve muaffak olunan eserlerini bütün mektebe tanıtmak için fırsat vermiş olurlar. Bu heyetten her hangi bir sınıf, Oda (Home Room) ve ya kulüp içtima programında bir yer isteyebilir. Talebenin mektepte ve ya sokakta iştigal ettikleri bahisler; sıhat mesaili, haklı ve doğru oyun ve sportmenlik; hatasız içtimaî tarzı hareket; mektebin yeni talebesine karşı muavenet edecek surette hareket; mektebe âit ve ya millî senei devriyelerin tesidi; bütün gurupu enterese edecek bir sınıfın ve ya kulübün meydana çıkardığı bir eser gibi bahisler münakaşa edilebilir. Mektebin ideallerini ve maksatlarını mektep heyeti umumiyesinin önünde bulundurmak talebeye yeni malûmat vermek, ve mektepte ve cemaatteki en iyi işleri umumun huzurunda göstermek için mektep içtimaî en iyi vasitalardan biridir.

b) Oda (Home - room) teşkilâtı

Adedi gittikçe fazlalaşan bâzı mekteplerde, mektep idaresine idarî bir muavenet olmak üzere mektep heyeti muhtelif olduğu taktirde erkek ve kızlar ayrı odalarda olmak üzere, ekseriyetle yalnız cinsiyet farkları üzerine talebe gruplarına taksim olunur. Bu gayri mütecanis grupların, mektebin ders saatleri haricinde daimî surette işgal ettikleri odalar (Home - Room) denilir, ve ekser ahvalde talebenin o mektepte bütün hayatı müddetince aynı muallim tarafından riyaset edilir. Oda (Home - room) muallimi her talebenin hâl ve hareketini, kabiliyetini, ve arzularını sahih olarak bilmek ve aynı zamanda mektebine, cemaatine ve vatani-

na karşı olan vazifelerinde talebeye rehberlik etmek ve malûmat vermekle mesuldur.

Mektep heyetinin idari işlerinin ekserisi Odalar (Home - room) vasıtasile yapılır, bunlar aynı zamanda ders harici faâliyetler teşkilâtının nüvesini teşkil ederler. Talebe divanındaki Oda mümessili kabul ve ya reddedilmek üzere talebe divanının maruzatını Oda (Home-room) içtimasına getirir. Oda mektebinin idari mesleğinde ve ya programlarında yeni tekliflerin esasını kurar ve onları arzedilmek üzere Oda mümessili vasıtasile talebe divanına gönderir. Odada münakaşalar talebe azâ tarafından, ekseriyetle içtimalara riyaset eden müntehap bir talebe heyeti idare azâsının idaresinde olarak, serbestçe icra olunur. Ekseriyetle arka plânda kalan muallim rehber, ve arkadaştır.

Oda (Home-room) nın terbiyevi ve münakaşalı programları zirdeki, vasi mikyastaki meraklı hayati bahisleri talebeye têmin eder:

1 — Basit parلمانter usulü ve mektep komita ve divanlarındaki talebe mümessillerinin tayin ve intihaplarında cari olan şekiller.

2 — İktisat prensiplerinin tetkik ve tatbiki.

3 — Millî kanunu esasinin, hükûmet teşkilatının, millî şarkıların, bayrak nizamatinin ve memleketin vatanperver hemşerisine lâzım olan diğer alelâde bilgilerin tetkiki.

4 — Talebe divanının mukannen raporları.

5 — Sanaat sergileri, yüksek sây ve mertebe (scholarship) cemaât hizmetler seferberlikleri. Atletizm bayramları gibi mektep faâliyetlerinin teşviki.

6 — Mektep içtimaları için Oda (Home-room) programlarının ihzarı.

c) Talebe divanı

Ekseriyetle her bir Odadan intihap edilen müsavi miktarda talebe mümessillerile bir ve ya daha fazla muallim mümessillerinden müteşekkil olan ve talebenin mektep hükûmetine iştirakleri programında esaslı bir amil olan talebe divanıdır. Talebe divanı reis ve diğer heyet idare azalarını kendisi intihap eder ve mektep müdirinin tasdikine tabi olmak üzere talebe faâliyetleri üzerinde vazi nizamat komitesi olarak hareket eder. Talebe divanında azalık ekseriyetle yüksek çalışkanlığa, reislik edebilmek müsabet kabiliyete, umumiyetle tanınmış seciye kıymetine mütevakkıftır. Mektebin refah hâline müteallık bütün meselelerle alâkadar olan talebe divanının vaz'ettiği nizamat müntehip mümessilleri divanın azasından olan Odalar tarafından her zaman icra olunur.

d) Mektep heyeti umumiyesinin içtimai vazifeleri

Bilhassa, dansingler, sinema ve tiyatrolar, eğlence parkları gibi ticaret vasıtası hâline konmuş ve teşkilâta tabi eğlencelerin dehşetli rekabeti önünde, mektep içtimai vazifeleri mektep hayatının gittikçe ehemmiyeti artan bir kısmı olarak tanılır.

Hususen içtimai resmîyet âdetleri, ve boş zamanların en faideli surette kullanılması sahalarında talebenin içtimai terbiye ihtiyaçları vardır: Mektebin

içtimai işlerini idare eden muallimin nezareti altında, muallim ve talebeden mürekkep müşterek bir komita ekseriyetle şümullu bir müsamere ve eğlence programı tanzim eder; ve bununla kendi hususî grupları dahilinde olmak üzere bütün talebeye, oyunlar, gezmeler, karnavallar, estetik ve içtimai danslar, ziyafetler ve diğer bir çok bayramlar gibi faâliyetlerden müstefit olmak için fırsat verir. Bu gibi işlerde talebenin iştirakinde hattı hareketlerini tayin eden usulü idare ve nizamnameler bu müşterek komita tarafından meydana getirilir.

II. Umumi Şubelere âit faâliyetler

a) Spor, Amerikanın hemen bütün mekteplerinde çok fazla alâka têmin eden ehemmiyetli mevkie gelmiştir. Halbuki mazide spor faâliyeti umumiyetle, mektepler arasındaki müsabakalarda mektebi temsil eden son derece tekemmül etmiş timlerin nisbeten az olan âzaları beyninde inkişaf etmişti, hâli hazırdaki temayül ise, "duvar dahili" (intramural) oyunları programının teşkilatı vasıtasile, "her kes için spor" doğrudur. Beys bol, fut bol, basket bol, voley bol, tenis, hokey, koşu, atletizm, yüzücülük, diğer grup ve tim oyunlarıyla beraber, bunların cümlesi amerikan mektep sporları programında bir mevkie sahiptirler. Asri yüksek mekteplerde (high school) bir çoğu elverişli oyun sahaları ve jimnastikhanelerle mücehhezdir, bundan başka bir çok mekteplerin de kendilerine mahsus yüzme havuzları vardır.

Yaş, sıklet ve bâzen boy irtifai ve derecelere göre gruplara ayrılmış olan mektebin bütün azasına mahsus müsabakaları camî bir spor günü ve bundan başka, timle oynanan oyunlar Odalar ve sınıflar arasındaki müsabakaları, atletik tefevvükü meydana koymağa fırsat vermekle beraber spor ve sportmenlik terbiyesi programını da têmin etmiş olurlar.

Azalığı mektep heyeti umumiyesi azasına açık olan bir “ talebe spor cemiyeti ”, spor vasıtasile mektepler arasındaki dostane minasebetlerini ilerletmeğe iyi sportmenlik ve “ Fair play ” (haklı oyun) ruhuna hasredimiş ve umumiyetle müesses bir teşkilattır. Bu teşkilâtı spor minasebatında büyük bir rol oynayan etkârı umumiyeyi hazırlamakta ekseriyetle azim bir tesiri vardır. Ve ya spor divanı bir spor cemiyetin heyeti idaresi ekseriya şubelere âit spor faâliyetleri müdürlerin ve müntehap talebe mümesillerinden müteşekkildir.

b) Musiki:

Her ne kadar musikiye mektep programı haricinde inkişaf ettikten sonra hemen bütün mekteplerin resmî tedrisat programında bir mevki verilmiş isede, daha henüz bir program harici kalan şayanı ehemmiyet musiki safhaları vardır. İçtima şarkıları, grup halinde tağanninin inkişafı, orkestralar, bandolar, opera ve tağanni bayramları, bunların hepsi talebe için, hatta resmî musiki kursları talebesi için boş zamanlarını eğlenceli ve akılâne bir surette kullanarak sınıfta kazandıkları merak ve itinayı gevşetmeden takip etmeğe fırsat verirler.

c) Tiyatro :

Talebe gördüğünü sahnede oynamayı sever. Resmi tedrisat muhteviyatının Tiyatro ifadesi sınıf dahili faâliyeti olarak artmaktadır. Fakat bütün mekteplerde, tiyatrodaki daha ileri gitmek, görmek, sahnede oynamak, ve bâzen de yazmak arzusu iştilal kuluplerinin teşkiline baîs olmuştur. Gittikçe artan temayül, sahne ve kostümlerin mikdarına ve külfetlerden ziyade temsilin iyi cins olmasına dikkat etmektir. Temsillerin intihap ve vazı sahnesinde, kostümlerde ve sahnenin tanziminde, ve temsilin ticarî teferrüatının idaresinde talebenin büyük bir hissesi vardır.

d) Hitabet ve münakaşa (debates)

Sınıflar ve mektepler beyninde dikkatle intihap edilmiş ve bu işe alıştırmış talebe gurupları arasında tertip olunan münakaşalar, mektep, cemaât, millî ve beynelmilel hayat mesailinin mühimlerinden bir çoğunun gerek hatip ve gerek dinliyen talebe tarafından mantikî ve makul bir tarzda mülahaza edilmesine müncer olur. Hitabet timi azalarının rehber ve antrenörü ekseriyetle bir muallimdir. Ekser mekteplerde müsabakalı hitabet için, ve mektep mesailinin alenî münakaşasında talebenin iştiraki için bir çok fırsatlar mevcuttur.

e) Gazetecilik faâliyetleri :

Amerikan mekteplerinde talebe tarafından yapılan gazetecilik teşebbüslerinin mikdar ve tenevvüü

daha ziyade talebe heyetinin cesametine tabidir. Mektebin büyüklüğü nisbetinde faâliyet programı da büyüktür, ve binnetice daha mütenevvidir. Talebe neşriyatı ekseriya üç tiptir:

Mektep *salnamesi*, oldukça büyük bir kitap olup, son (Senior) sınıfın, heyeti talimiyenin, sınıf heyeti idareleri ve muhtelif talebe teşkilâtlarının fotoğrafile-
rile beraber senei dersiyeye âit mühim vak'a ve işle-
rin tafsilâtını muhtevidir. Mâlzemenin bir araya top-
lanması ve te'lifi ekseriyetle muallimlerin rey ve isti-
şareleriyle talebe tarafından yapılır.

Aylık mecmua, hikâyeler, pyesler, tasvirler, ten-
kitler, şiirler, mizah, karikatürler, ve ciddi resimler şek-
linde olarak talebe ve mezunlar tarafından temin olu-
nan edebî ve sinaî yazıları muhtevidir.

Haftalık gazete, mektep hayatına müteallik ve-
kayi tafsilâtına hasrolunmuştur. " Bir mektepte bu nevi
neşriyatın tesiri güçlükle takdir olunabilir. Mektepte
geçen her türlü mühim ahvalden mektep cemaati te-
mamile malumattar etmekle beraber, talebe heyetinin
muhtelif faâliyetlerini tevhit etmeğe yardımı dokunur,
talebenin mektebin ideallerine olan alâkasını canlı
bulundurur, ve mektep ruhu ve fikrinin inkişafında en
mühim rolü oynar." [*]

Muhtelif mektep neşriyatının telif heyetleri, ekse-
riyetle işten çekilen heyeti telifieler, yahut, ilân edilen
namzetlerin ehliyetlerine göre kararlarını veren talebe
ve muallimlerden müteşekkil bir komita tarafından

[*] W. C. Reavis — "yirmi beşinci salname" N .S.
S. E. 144

seçilir. Talebe edebî maharette, iş idare etmekte ve fikrî amelde önde bulunmak hususlarında bu gönüllü faâliyet vasıtasile mükemmel bir egzersiz yapmış olur.

f) Şeref cemiyetleri ve mektep nişanları

Talî mektep talebesi için yüksek sai ve mertebe (Scholarship) daha fazla bir teşvik olmak üzere, mahalli fahrî talebelik cemiyetleri ve hiç olmazsa bir millî şeref cemiyeti teşkil edilmiştir.

1. Millî şeref cemiyeti

“Elyevm teşkil olunan millî şeref cemiyetinin esas vazifesi, azalığının miyarlarını teşkil eden dört fazilet sıfatına yani hizmet, reislik, seciye ve sai ve mertebeye (scholarship) nazaren temayüz etmiş son sınıf talebesinden az bir kısmına şükran arzettir.”

Cemiyetin azalarının seçilmesi plânı umumiyetle şudur: “Müdür, muallimlerden müteşekkil bir komitaya yüksek çalışkanlık derecesinde sınıfın % 25 ini ihtiva eden bir listeyi arzeder. Komita namzetlerin istihkaklarını dört esasî evsaf — yani hizmet, reislik, seciye ve (scholarship) noktai nazarından tedkik eder ve kendi fikrinde bunlardan en ziyade lâyük olanları intihap eder.

Bu umumî plânın bir çok muadili mevkii istimaldedir, bunlardan bâzısı namzetlerin hizmet, reislik ve ahlâk vasıflarına göre intihabını sınıf talebesinin rey-

ne bırakır. Bu dört vasfı ölçmek usulleri bittabi bu işin en mühim kısmıdır. Millî şeref cemiyetinde aza-
lığa istihkak kesbi, çalışkanlık derecesi bilâistisna
hemen hemen muâllimlerin verdikleri notlar esası üze-
rinde ölçülür. Hizmet, reislik ve seciye için muhtelif
ölçü usulleri vardır. Bunlardan bâzısı yalnız muallimin
hükmüne tabidir, diğerleri namzetlerin sınıf arkadaş-
larının tezahür eden fikirlerini nazar itibara almaktadır.

2. Ferdî ve ya grup çalışkanlık derecesi nişanları

Ekseriya, yüksek sai derecesini teşvik ile alâka-
dar olan bir talebe klubü ve ya mektepteki başka
bir grup, bütün talebeler arasında umumî bir müs-
abakaya mahsus olarak bir nişanei iftihar vaz'eder. Bu
nişanei iftihar bâzen sene ve ya sömestrede en yük-
sek sai ve mertebe derecesini kazanan kimseye, fakat
ekseriyetle ve daha müessir bir surette o sömestr
zarfında yüksek vasatî çalışkanlık derecesini kazanan
sınıfa ve ya Odaya verilir. Bundan dolayı her kesin
derecesi grupun nihaî vasatisini hesap etmeğe yarar
ve her bir talebe, kendi sainin nihai neticede bir fark
yapacağını bilerek daha iyi çalışmağa teşvik edilmiş
olur.

3. Diploma dereceleri

Mektebin bütün devresi esnasında en yüksek sai
dereceleri mükâfatlarına nail olmuş olan mezunlar dip-

lomalarında (Summa cum laude) ve (magna cum laude) derecelerinin bahşedilmesi hemen hemen millî bir âdet hükmündedir. Mükâfata nail olan diğer mezunlar ise ekseriya müdürün kürsüsünden tezkir olunurlar. Bütün mektebe şamil, sınıflar arasında ve Odalar arasında icra edilen müsabakaların cümlesi talebenin iyi çalışmasına yarar ve bu müsabakalara vasi bir mikyasta iştirak edilir.

g) Cemaât hizmeti

“ Bir çok mektepler, vatandaşlık meziyetlerinin bilâvasıta taliminin ehemmiyetini takdir etmişlerdir ve talebenin cemaât işlerine iştirakini teşvike çalışmışlardır. Bu gibi mektepler, gerek talebenin daha fazla mesuliyetler derühde etmeği arzu ettiğini ve gerek cemaâtin bu (junior) ufak vatandaşlarının muavenetini kabul etmeğe amade olduğunu daima müşahade etmişlerdir. Beledî (civic) teşkilât ve reisler bunu teşvik etmişler ve mahali hükümetler ise erkek ve kız çocukların etraflarındaki geniş hayata bilâvasıta iştiraklerini daha ziyade mümkün kılmışlardır.”

“ Bâzı mekteplerde şehri (civic) kulüpler fabrikalara, umumî müessesata, ticaret mahallerine, terbiyevi ehemmiyeti olan mahallere gezme ve kadın erkek meslek ve ya ticaret erbabının içtimalarda verdikleri konferanslar vasıtasile, talebeye şehrin senaî, ticarî, ve mesleği (professionnel) hayatı ile daha sıkı bir temas temin etmeğe vasıta olurlar: Başka mekteplerde kulüpler vatanî ve insanî (philantropique) faâliyetlerde bulunurlar. Bu faâliyetler: (1) Tahsiline devam et-

meği arzu eden muhtaç talebeye mektep masraflarını temin; (2) Yardıma istihkakları olan ailelere yiyecek ve giyecek tedariki; (3) Fakir ailelerin çocuklarına süt temin etmek için bir süt ianesi toplanması; (4) Mektep bahçeleri, tenis kortları, ve atletizm için meydanlar tesisi; (5) Mektep yıkanma mahallerine sabun ve havlu tedariki; (6) İlk mekteplerin mezun olan sınıflarına hiç olmazsa orta mekteplerde tahsillerine devamı teşvik etmek gayesile nutuklar verilmesi; (7) Akıllılık kârı olduğundan alıştırmak gayesile nazar dikkati iktisada celbetmek; (8) Talebe tarafından idare edilen moda sergileri vasıtasile iktisadî elbiseye teşvik etmek; (9) Yangın talimlerinin idaresi ve yangın ve ya kazaya karşı olan tedabir maniayı iltizam etmek; (10) Müntahaplara kaydolmalarını ve rey vermelerini hatırlatmaktır.”

Sel basması, yangın, zelzele ve ya sarî hastalık salgınları gibi, mahali, millî ve ya beynelmilel vekayi ve ya felâketlerde talebeye ekseriyetle müracaât olunur ve onlar da paralarile buna semahatle mukabele ederler.

h) İktisat programı: mektep bankaları:

Program harici faâliyetlerin sür'atle inkişaf eden bir safhası da, zamanın ve paranın ihtimamlı bir surette kullanılmasında ısrar eden senevî iktisat programıdır. Bankacılar, sigortacılar, ve diğer ticaret ve ya meslek erbabının içtimalarda verdikleri nutuklar; talebe gurupları tarafından cemaâte âit banka müessesesinin ziyareti; muktesit olmanın ehemmiyeti üzerine

talebe tarafından verilen konferanslar ve yazılan mekaleler; kazanma, iktisat etme, bankaya yatırma ve sarfetmenin esasatını muhtevi resalelerin tevziî; ve mektep bankalarının tesisi elyevm amerikan mekteplerinde vasî mikyasta tatbik olunan iktisat programının mühim noktalarıdır.

Cemahiri Müttehidenin bir çok şehir ve kasabalarındaki mektep bankaları, talebe tarafından her sene yüzlerce ve binlerce dolar yatırılmış parayı temsil ederler, ve aynı zamanda da iktisat etme, müdebbirane, sarf etme âdetleri ve iktisat bankaları usulleri hakkında hakiki bir ders teşkil ederler. Umumiyetle her bir Oda ve ya sınıfın ya muallim ve ya talebeden bir bankacısı vardır; bu bankacı haftanın bankaya yatırma gününde talebenin kendi isteğiyle yatırdığı parayı kabul eder, muvakkat bir makbuz verir ve parayı mektep bankacısına gönderir; bu ise mektebin mecmu tasarrufu olan parayı tanınmış bir bankaya yatırır ve talebenin şahıslarına âit depozito defterlerinde her tediye nin doğru kaydedilip edilmediğine bakar.

Bu yatırılan para ekseriya muayyen bir müddet nihayetinde çekilebilir ve çok defa üzerine bir miktar da faiz alınır.

1) İçtimai cemiyetler; (Fraternity ve Sorority)ler:

Erkekler için Fraternity ve kızlar için Sorority namile tesis olunan temamilen içtimaî gayeli talebe kulüpleri orta ve yüksek Amerikan mekteplerinde münteşir ise de orta mektep hayatına bir muavenetten ziyade onun için bir mesele teşkil ederler. Orta mek-

teplerde gizli içtimaî cemiyetlerin temayülüatı teferrüt ve inhisara mütemayildir. Bütün talebe kütlesine ve ya sınıf guruplarına içtimai programlar için mektebin himayesi altında toplanmalarına sık sık fırsatlar vererek bu gibi kulüplere olan arzuyu kaldırmak için mektep idareleri tarafından ciddî bir gayret sarfedilmektedir.

J) Mezunun cemiyetleri. Bunlar mezunlar ve eski talebe tarafından teşkil olunup memleketin her tarafında bulunurlar. Bilhassa diploma almış talebeye âit spor ve içtimaî faâliyetlerinin idaresine karışmak suretile her ne kadar mektep idaresinin plânlarına ve gayelerine ekseriyetle ciddî bir surette müdahale edilirse de, yardımları yaptıkları zarardan daha çok fazladır. Umumiyetle müessesenin yüksekliği nisbetinde mezunun teşkilâtının maksadı da ciddidir. Sık içtimalar ve neşriyat vasıtasile mektepleri için mezunlarda sıcak bir his idame ettirmek; küçük talebenin daha yüksek mekteplerde tahsillerine devam etmelerini teşvik etmek; ve yeni techizat, irât vakfı, çalışkan talebenin meccanî tahsillerine tahsis edilen iratlar ve muallimlerin maaşlarını tezyide hasredilmiş iratlar şeklinde olarak mektebin (bilhassa hususî mekteplerin) varidat menbalarına yapılan maddî muavenetler mezûnun cemiyetlerinin nafî faâliyetlerinden bâzısını teşkil ederler.

III. Şubelere âit hususi yahut amatör kulüpleri

a) Kulüplerin mânası:

“Her bir asrî ikinci derece mektepte kulüp faâliyetlerinin mühim bir mevkiî vardır. Bunun sebebi, resmî program faâliyetlerinin ve derslerin şahis temayülâtı, merakları, ve zevkleri tatmine kâfi gelmek hususundaki mahdudiyetidir. İkinci derece mekteplerde tecrübe edilmiş olan faideli kulüp faâliyetlerinin büyük tenevvüü talebeden her birinin kendi merakına, istidadına göre bir yer bulmasını mümkün kılar. Meselâ musikiye merakı olan talebe bu istidadını mektep orkestrasında, neş'e kulüplerinde (glee clubs), “kör” lerde (chorus) ve mektebin diğer musiki faâliyetlerinde inkişaf ettirmeğe bol bol fırsat bulur. Kulüpler (junior citizenship) küçük vatandaşlık tedrisatı için de fırsat verirler; bu kulüplerin her birinin kendi heyeti idare azaları vardır, ve bu azalara teşebbüsü şahsî, idare kabiliyeti birbirine yardım ve diğer vatandaşlık (citizenship) evsafı inkişaf ettirmeleri hususunda her bir fırsat temin edilmiş olur.” [*]

b) Kulüplerin tenevvüü

Faideli kulüp faâliyetlerinin tenevvüü ve mikdarı

[*] C. R. Fosher M. T. M. C. in yirmi beşinci salnamesi. S. 176.

Amerikan mekteplerinde elyevm mevcut olan kulüpler hakkındaki liste zirde kısmen münderiçtir.

Zıraat; tiyatro; senai; ilânat; san'at; kadın elbise tarzılığı; mucitler; hitabet; heyet; elektrik; gazetecilik; radio; kuş; âdâbı muaşeret; şehrini tanı; fen; kitap sevenler; ilk imdat; meslek intihabı; hayata atılma; dikiş; kamp ahçılığı; bahçevanlık; lisan; içtimaî muavenet; karikatür; jeoloji; İngilizce; pul; kimya; neş'e (kur) kulübü; Fransızca; hikâye; dama ve satranç; jimnastik; Almanca; yüzme; mülki (civic); elişleri; İspanyolca; arttırma; ticarî; sîhhat; Latince; seyahat; ahçılık; tenezzüh; keman ve gitar; tahta işleri; dans; tarih; kadın şapkacılığı; ormancılık; ev iktisadiyatı; musiki; münakaşat; tabiat tetkiki; fotoğraf; şiir.

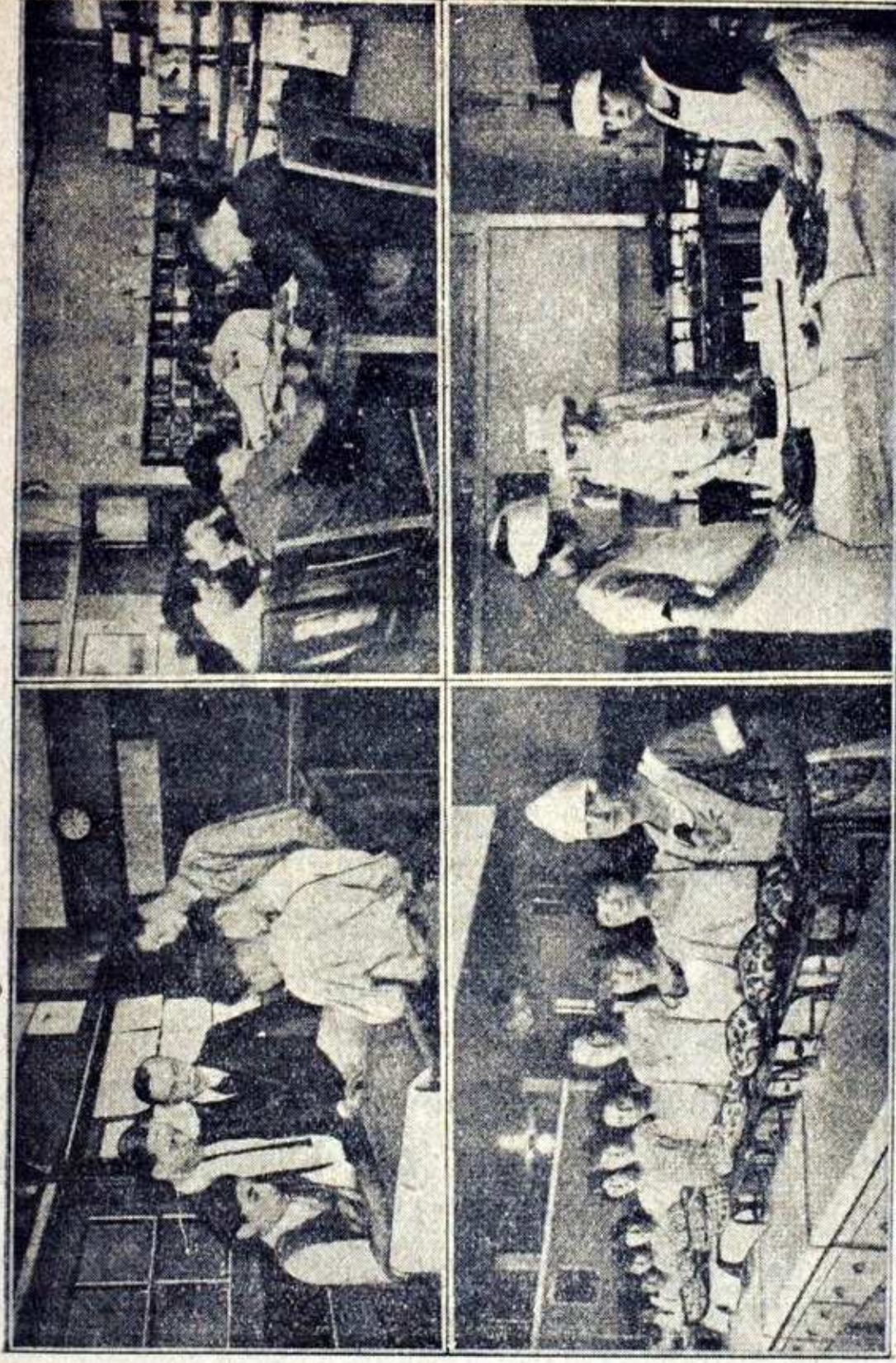
Bundan başka izcilik, kız izciler. Y. W. C. A ve Y. M. C. A, kamp ateşi kızları gibi ayrı teşkilât programlarına merbut diğer takım kulüpler de vardır.

c) Kulüp programları

Üç tane kulübe âit elyevm mevki istimalde olan zirde münderiç programların ana hatları, bu gibi "meraklılar" (hobby) kulüplerinin maksatları ve programları hakkında oldukça iyi bir fikir verebilir:

1. Mektep techizatı kulübü

Maksat: mihanikî — fikrî çocuğa kendi hususî merakı yollarında terakki etmesine fırsat vermek ve bu suretle ittihaz edeceği mesleğin temellerini atmak.

Muhtelif kulüp azaları hâli faaliyetinde

suretile inkişafına hizmet etmek. Çocuklara mektep techizatının muhtelif aksamını imal ettirmeğe müsaade etmek suretile mikdar esası üzerinden hakikî imalâthanelerindeki usullere yaklaşmak ve bu veçhile sai gayretlerine bir paye vermek onları bir şey meydana getirmeleri için teşvik etmektir.

Faâliyetler: kulüp rüesasından tahta işleri senaiyinde kullanılan mevat hakkında konferanslar istimal olunan tahtaların teşhisi, evsafı ve mahali istimallerinin tedrisi; kerestelerin (Standard) ebâdı ve kereste fabrikalarından sipariş usullerinin tedkiki.

İlâveten inşaât senaiyine âit havadisleri muhtevî belli başlı gazetelerin okunması, birinci sınıf mobilya marangozhanelerine müşahade maksadile teftiş gezintileri yapmak.

Mektep techizatından ufak bâzı parçaların senai resimlere nazaren imali. İş sipariş üzerine verilir ve zamanı amelî (factor) nazar dikkate alınmak şartile muayyen bir işi muayyen bir zaman zarfında bitirmek lâzımdır ki bu suretle genç amele müfit bir egzersiz yapmış olur.

Mektep techizatı kulübü tarafından yapılan imalâtın bir listesi berveçhizirdir:

Etiketli bir çok gözlere münkasım dolapların imali.

Sınıflarda kullanılmaya mahsus kitap rafları.

Mektep pastahanesinde kullanılan dolaplar.

Mektep bayrakları için bayrak direkleri.

Kaybedilmiş ve bulunmuş eşyayı koymaya mahsus camekanlı dolaplar.

Mektep nişanei iftiharlarını koymağa mahsus dolaplar.

Nebatat laborotuarına mahsus çiçek sandıkları.

Mektep tiyatrosunda kullanılmak üzere imal edilen dekorlar.

Maharet ve faâliyeti artırmağa matuf olan fırsatlar, sai ve hizmetin yüksek ideallerile mütevaziyen ilerletilmiştir.

Azalık: Sekizinci ve dokuzuncu sınıf talebelerine açıktır.

2. Adabı muaşeret (etiket) kulübü

Maksat: kibar hayata vücut veren tavır hareket zerafetini talim etmek.

Gençleri arkadaşlarına karşı olan bütün içtimaî mecburiyetlerinde lâzım gelen tavır, idare, ve şahsî kontrolü, serbesti ve vekar ile ifa etmelerini inkişaf ettirmek. Bütün içtimaî âdetlerin sebebi aslilerinin iyilik ve başkalarının hukukuna hürmet olduğunu göstermektir.

Faâliyetler: Kulüp azasından müteşekkil guruplar tarafından hayatta tesadüf olunan vaziyetlerin kabil olduğu kadar hakikate yakın olarak bir seri piyesler halinde vaz'ı sahne edilmek suretile arzu olunan neticeler esas üzere elde edilir. Bâzen kulüp (sponsor) delili, işaret olunan muayyen hedefi iyice göstermek için, şahsi misal vasıtasile bir "rol" oynar; bâzen de yalnız rehberlik eder, idare eder ve tenkit'erde bu-

lunur. Vasatî çocuğun mahrum olduğu içtimaî adabı muaşeret meselelerini izah eden filimler ve projeksiyonlarda fâideli bir surette kullanılır.

Beyaz perde üzerine aksettirilen gölge resimleri ve silüetleri de cazip bir (visualization) teşkil eder.

“Ne yapardınız eğer?.....” namındaki bir oyun da çok çok oynanır, Sponsor, bu yukarıki suali sorduktan sonra bir etiket meselesinin mevzuu bahs olduğu bir içtimaî hâli kısaca zikrederek itmam eder, ve ondan sonrada her bir azadan cevabını ister.

Vaktin bir kısmı gayri resmi mükâlemelere hasredilir ve bu esnada aza, yevmi mektep hayatında müşahade ettikleri vak'aları, ve utangaç sıklığına feraha çıkarmağa, çekingene cesaret vermeğe, aralarındaki yabancıya yabancılık hissettirmemeğe yahut mükedder ve mağmumu neşelendirmeğe vesile olan küçük nezaket eserlerini hikâye etmeğe teşvik olunurlar.

Tenvir edilen noktalar ve ya vaz'ı sahne edilen hayatta tesadüf olunan ahvalden bâzısı zirde münderiçtir. Takdim etme.

Aile azasını, mektep arkadaşlarını, muallimleri sabah tebriki.

Yemek esnasında âile.

Evine gelen misafiri, kulübe yeni gelen azayı, mektebe yeni giren talebeyi karşılamak.

Bir akşam çayı — Ev sahibesinin ve misafirlerin tavri hareketi — oyun mahali adabı muaşereti başkalarının arzusuna riayet — oyun kaybedilse de kazanılsa da hakikî bir nezaket ibrazı, kulüp içtimalarının

nazikâne idaresi — söz söyleme hakkı (privilege of the floor) — tenkit — garezsiz münakaşat.

(Şifahî ve ya tahrirî) davetler, kabul ve mazeret. Sokakta umumî vesaiti nakliyede, ve umumî içtimalarda riayet edilecek adabı muâşeret.

Ticaret adabı muâşereti — telefonda — dükkân kişesinde vs....

Azâlik: kız ve erkek bütün derecelere açıktır [*]

3 — Mektep hidemati kulübü.

Maksat: Ahlâk ve seciyenin en yüksek derecelerini tesis ve bütün mektep hayatına teşmil etmek.

Mektebin ve her bir talebenin muayyen ihtiyacına hizmet etmek.

Yüksek sai ve mertebe, bedenî endam, ahlâk kıymetini ve menfaâta istinat etmiyen hizmet hayatını, istilzam eden bir gaye ile alâkadar talebeyi bir araya toplamak.

Faâliyetler : Şahsi idealler ve tavrı hareket, mektebe sadakat, yüksek sai gayret derecesi (scholarship), sportmenlik, evine yardım, temiz hayat, sıhhat ve cinsiyet hıfzıssihası, hayata müteallik mesail, iktisat, millî ve beynelmilel mesaile müteâllik havadisler, umumî ve cemaâte âit hidemata müteallik mesaili münakaşa etmek üzere tertip olunan haftalık içtima. Bu gibi bahislerin münakaşası, umumiyetle kati bir hizmet (service) projesinin yapılmasına müntaç olur; bu proje mektep heyeti umumiyesi ve cemaât hayatında fiilen mevcut meselelere *çaresiz olmak üzere* tertip olunur. Bu projeler bilhassa intihap olunan komitalar tarafın-

[*] Junior High school life Tindal ve Meyers

dan zirde münderiç suretler gibi bir takım suretlerle mevkiî file isal edilirler.

a) Sıhhat ve açık havaya (recreation) umumî alâkayı zirdeki vasıtalarla inkişaf ettirmek:

(1) Oyun faâliyetlerine umumî iştiraki teşvik.

(2) Mektepte ve cemaatte eğlence ve oyun faâliyetlerini talim ve idare etmek.

(3) Gençleri yürüyüşlü tenezzühlere götürmek.

(4) Hıfzısıhha üzerine konferanslar ve sergiler tertip etmek.

b) Sai ve mertebeye alâka ve gayreti zirdeki vasıtalarla teşvik etmek:

(1) Geri kalmış talebeye derslerinde yardım etmek.

(2) Arkadaş talebeyi mektepte kabil olduğu kadar fazla kalmağa teşvik etmek.

(3) Talebenin merak (hobby) alâkasını harekete getirmek.

(4) Gençler için iyi kitapların listesini hazırlamak.

(5) Her bir sömestre, ve ya sene için sai gayrette (scholarship) en iyi gurup vasatisine malik olan sınıf ve ya gurup tarafından kazanılmağa mahsus bir kupaya hasredilen senevî müsabaka tertip etmek.

c) Şahsî ve mektebe âit mîyarın zirdeki vasıtalarla yükseltilmesi:

(1) Temiz yaşayış, temiz lisan, temiz spor, ve temiz sai ve mertebe ideallerini tesis için ilân, resale, konferanslar vasıtasile bir seferberlik tertip etmek.

(2) Mektebin ideallerinin ve ananelerinin izah edildiği içtimalarda yeni talebe ile temas etmek.

(3) Cemaâten ileri gelen muteber vatandaşlar tarafından iyi hemşerilik esasatın mevzuu bahs olduğu içtima konferansları.

d) Mektebe, lüzumu olan techizatı, mobilye, spor techizatı, vs..... satın alınması için iane toplamak:

(1) Resim, kitap, laboratuvar techizatı, mobilye, spor techizatı, vs..... satın alınması için iane toplamak

(2) Kabil olduğu taktirde bu gibi techizatı kendi ellerile yapmak.

e) Talebe kütlesinin yekdiğerleriyle olan alâkalarını zirdeki vasıtalarla tevsî etmek :

(1) Mektepler arasında atletik, içtimaî ve fikrî münasebatı teşvik etmek.

(2) Başka şehir ve ya memleketlerdeki mektepler ve ya şahıslarla muhabere suretile münasebatı idame etmek.

(3) Başka memleketlerin hayatı üzerine, mektep içtimalarında, bir seri konferanslar tertip etmek.

(4) Ecnebi memleketlerden gelen fotoğraflar, mektuplar ve diğér mevadın teşhiri.

(5) Memleketin ve ya dünyanın diğér kısımlarında yardıma liyakati olan davalar için para kazanıp vermek.

f) Talebenin esasî ihtiyacatına zirdeki vasıtalarla hizmet:

(1) Zaman ve paranın iktisadı üzerine konferanslar ile beraber cemaâte âit bankalar ve diğér malî müesseseleri hususî guruplar tertip ederek ziyaret etmek. Talebeye âit olan mektep artırma sandıkları ekseriyetle mekteplerin dahilinde tesis olunur.

(2) Aile ocağında (Home) daha arkadaşca mü-

nasebet husule getirmek ve talebe tarafından da aile ocağı (Home) manasının ve hizmetinin ve ona karşı olan mesuliyetin daha iyi anlaşılmasına matuf olan umumî programla alâkadar olmak üzere, babaları ve oğulları, anaları ve kızları mektepte hususî içtimalarda bir araya getirmek.

(3) Hayatta tutacağı işin akılane ve ka'î olarak intihap edebilmeleri için her bir talebeye yardım etmek maksadile tertip olunan bir seri konferanslar ve hususî mülakatlar idare etmek.

Azalık: Erkek ve kız, ufak ve büyük talebe için ayrı ayrı kulüpler. Kulüp kendi yüksek hizmet etmek gayesine iştirak eden talebeye açıktır.

d — Bir çok amerikan mekteplerinde mütaaddit senelerin tecrübesi, hususî şubelere âit kulüp programlarının mükemmel bir surette idaresi için lâzım gelen bir çok esasat arasında ancak zirdeki umumî esasatı derpiş ettirir:

1. Mektebin yevmî resmî programında kulüp faâliyetleri için zaman tahsis edilmelidir.

2. Mektebin talebesinden kabil olduğu kadar çoğu alâkalarile münasebettar dikkatli bir intihap suretile her hangi bir kulüp faâliyetine o isteği ile ithal edilmelidir.

3. Bir talebenin intisap edebileceği kulüplerin adedinde bir hudut olmalıdır. Kulüp faâliyetlerine iştirak sai ve mertebeye hâlel getirmekten ziyade ona faidesi dokunmalıdır.

4. Kulüplerin reislikleri, alâka ve kabiliyetleri esası üzerine arzularile iştirak etmiş olan mektep hey-

eti tederisiyesi azası tarafından derühte edilmelidir. En iyi reisler, asgarî bir cehitle kulübün talebe azası arasında azami (initiative) teşebbüs ve reislik evsafını inkişaf ettiren muallimlerdir.

5. Kulüpler "self governing," (kendi kendisini idare edilir) olmalıdır, yani, içtimaları ve faâliyetleri, kulüp azası tarafından kabul olunmuş bir nizamname (constitution) ye göre hareket eden ve usulü veçhile intihap olunmuş heyet idare azaları tarafından tanzim olunur. Muallim reis ise, bir diktatörden ziyade bir delil ve müşavir addolunmalıdır.

Sokaktan geçenlerin tehlikeden korunmalarına yardım eden bir mektep talebesi.

6. Her hangi bir kulüpte azalığa

kabul, kulübün maksadı ve faâliyetin mahiyeti vasıtasile tayin olunmalıdır. Kulüp hiç bir veçhile bir zümreye münhasır bulunmamalıdır.

7. Kulüpler, bir reis bulunduğu takdirde talebe ve ya muallimlerin talebi üzerine teşkil edilmelidir. Mektep müdürü, teşkilâtın maksadı faideli olup mektebin menafiine yardımı dokunduğuna ve şimdi evelce

yapılmakta olan işlerden birinin aynı olmadığına kanaât getirmelidir.

8. Talebenin bu faâliyetleri hakikî alâkaları dolayısıyla takip ettiklerine çok dikkat edilmelidir. Talebe her hangi bir yerde alâkadar edebilecek başka faâliyetlere girmesine fırsat verilmelidir.

C. Ders harici faâliyetlerin müsbet kıymetleri:

Bir muvaffakiyetli ders harici faâliyetleri programının tertip ve idaresi için lâzım gelen zaman, saî gayret ve para nazar dikkate alındığı takdirde “ bunlar bütün bu zahmete değer mi?” suali varit olur.

Ancak iman dolu bir tecrübe ve doğru bir tatbikten sonradır ki bu suale vafî bir cevap verilebilir. İkinci derece Amerikan mekteplerinde son zamanlarda yapılan bir tetkik, ders harici faâliyetlerin bir çok kıymetlerini meydana çıkarmıştır. Bundan başka bu kıymetlerin resmî dersane tedrisatından hasıl olmadığı da görülmüştür. Bir çokları arasında yalnız zirdeki kıymetler, mektep idareleri tarafından tipik olarak kabul edilmiştir:

I. Grup halinde çalışmanın verdiği hakikî tecrübe sayesinde içtimaî teşriki mesaîfe alıştırmak.

II. Mesuliyet kabul ve eda etmeğe fırsat vermek suretile reisliğe alıştırmak.

III. Mükemmel bir zabtü rabt ve yüksek bir mektep ruhu.

IV. Daha iyi sıhhî şerait.

V. Talebenin istidat gösterdiği işlere alıştırılması.

VI. Mütekâmil saî ve mertebe.

D. Ders harici faâliyetler programının tanziminde lâzım gelen hatveler: İkinci derece Amerikan mektep-

lerinde program harici faâliyetlerin tatbikatı üzerine olan bu kısa kaba taslağı bitirmeden evel bu cins bir programın tertibinde alınması lâzım gelen hatveleri tekrar etmek faideden halî olmayacaktır.

Amerikada ziyadesile dağınık olan şeraitin tetkiki zirdeki hattı hareketi bu hususta kâfi olarak kabul eder.

I. Hahişkâr, sevimli ve akıllı bir müdür intihap edin.

II. Ders harici faâliyetlerin umumî nazaretini, bu gibi faâliyetlerle ziyade alâkadar olan ve bunların kıymetini takdir eden mektebin muktedir bir muallimine tevdi edin. Bu gibi bir nazırda en ziyade aranılan evsaf, incelik, kabiliyet, nüfuzu nazar ve cazip bir şahsiyettir.

III. Mektebin ihtiyacatını tetkik ve ders harici faâliyetlerle münasebettar olan bütün meselelerde müdavelei efkâr etmek için muallimlerden mürekkep bir komita tayin edin.

IV. Vaziyeti tetkik etmek üzere tayin olunan komite tarafından münasip görülen ders harici faâliyetlerin esbabı mucibesini, kıymetlerini ve fiilî programını muhtelif suretlerle ve uzun bir müddet zarfında ve aynı derecede gerek muallimlere ve gerek talebeye arzetmelidir. Ve asıl teşkilât mevkiî fiile götürüldüğü zaman muallimler ve talebe şevk ve dirayetle ona girmeğe amade olmalıdırlar.

V. Bütün talebe, plânları dinlemek, onlar üzerine fikirlerini beyan etmek ve teşkilâtın usulü idaresine tamamile vakıf olmak üzere umumî bir içtimaa davet edilmek suretile teşkilâta başlanır. Bu içtima, ders ha-

rici faâliyetler programına haftada bir kere olmak üzere ithal edilmelidir. Eğer talebe heyeti büyükse, büyüklere mahsus bir "senior" içtimaı olarak haftada iki içtima da akdedilebilir.

VI. Talebe heyeti idare azaları ve mevki icradaki komitalardan mürekkep sınıf ve ya Oda gurupları teşkil edin. Bu guruplar, mektep içtimalarından mümkün olduğundan daha fazla, mektep ve cemaât (community) mesaili ile uğraşabilir ve heyeti umumiyeeye arzedilmek üzere programlar ve meseleler hazırlıyabilirler.

VII. Bütün mektebe umumî taallükü olan mesail hakkında muallimler gurupuna ve talebe heyeti umumiyesine vasâyâda bulunmak üzere Oda sınıf guruplarının her birinde talebe divanına bir mümessil intihap ettirin, talebe divanı umumî gurupa taallükü olan mesail ve projelerde dahi talebenin heyeti icraiyesi olarak hareket eder.

VIII. Ders nazırı ve haricî faâliyetler için muallimler komitasının istişaresile hareket eden talebe divanının delâleti suretile talebe heyeti umumiyesi, kendi Oda (Home - room) larda ve ya sınıflarında Oda ve ya sınıf muallimlerinin rehberliği altında birinci, ikinci ve üçüncü derecede tercih ettikleri hususî şubelere âit (special departmental) ve ya amatör (hobby) kulüplerine rey verdirilmelidir. Her talebenin birinci tercih o talebenin ekseriyetle iltihak edeceği kulübü tayin eder. Aza adedinin mahdudiyeti ve ya faâliyetin şöhreti yahut dahil olmak için lâzım gelen iktidar şeraitinden dolayı kulübe iltihak mahdut olduğu takdirde bir ikinci ve ya bir üçüncü intihap yaptırılmalıdır.

Hiç bir kulübe intisap etmek istemiyen talebe resmî kulüp saatleri zarfında bir mütalaâhaneye gitmelidir.

Talebe ve ya muallimler tarafından ihtiyaç ve arzu hisedildikçe yeni kulüplerin tesisine müsaade edin.

Yalnız resmî derslerini başaran talebeye müsaade etmek suretile ders harici faâliyetlere iştiraki tahdit edin, ve yüksek derecesi olan talebeyi daha çok faâliyetlere iştirak ettirin.

IX. Ders harici faâliyetler için mektebin yevmî resmî programında bir saat ve ya müddet ayırın. Yevmî faâliyetler için ekseriyetle zirdekine müşabih bir program kullanılır:

Pazartesi - Talebe divanı içtimai, hususî komita içtimaları.

Salı - Oda ve sınıf içtimaları.

Çarşamba - Kulüp içtimaları.

Perşembe - Junior içtimai ve kulüp içtimaları.

Cuma - Senior içtimai ve kulüp içtimaları.

X. Bütün faâliyetlerin merkezi malî kontrolünü temin edin. Ders harici faâliyet guruplarından bir çoğunun faâl bir bütçeye ihtiyaçları vardır. Çalışmak için lâzım olan paranın temini, bu gibi mebaliği kullanmak usulleri ve, tahsilat ve masraf hesaplarının tutulma usulleri, tercihen bilhassa ticarî işlerde hususî alâkası ve mahareti olan bir muallim tarafından dikkatle kontrol edilmelidir. Muhtelif teşkilâtın talebeden olan kasadarları, malî kontrolör tarafından gösterilen metodlar altında hareket etmelidirler.

Memleketin bir çok yüksek mektepleri (high - school), erkek ve kız çocukların inkişafında ders harici faâliyetlerin kıymetini kabul etmiş olmakla beraber bu büyük sahanın daha başlangıçta olması da zahirdir, bundan başka bir çok yüksek mektep heyeti talimleri, erkek ve kız çocuklarda mektebin mesuliyetlerine vasi miyasta iştirak etmek suretile, tezahür eden bu seciye evsafını ve inkişafı bina etmek fırsatını henüz lâyikile anlayamamışlardır. [*]

Nazarî ve Amelî Terbiye Serisi:

Bu seri, peyderpey neşredilecektir.

- 1— Amerika Müttehit Hükümetleri Maarif Tarihçesi. Şikago Darülfünunu Mezunlarından Miss MARION NOSSER.
- 2— Amerikada Tali Tahsil. Kolombia Darülfünunu ve New York Teacher's Koleci Profesörlerinden Profesör POL MONRO.
- 3— Erkeklerle Mahsus Yüksek Tahsil - İzmir Enternasyonal Kolec Müdürü Doktor KAS REED.
- 4— Kadınlara Mahsus Yüksek Tahsil - İstanbul Kız Koleci Sabık Müdürü MARY MILLS PATRICK.
- 5— Tali ve Âli Mekteplerde Klup Teşkilatı - Mr. ERNEST HEDDEN.
- 6— Amerikan Terbiyesinde Bedenî Terbiye Programı - Robert Kolec Profesörlerinden C. C. COWELL.
- 7— Mesleki Talim ve Terbiye - Robert Kolec Profesörlerinden Prof. SCIPIO.
- 8— Amerika Darülfünunlarının Halk Dershaneleri - Doktor FRED GOODSSELL.
- 9— Amerikada Maarif, Idarei Maliye ve Kavanin - Beyrut Amerikan Darülfünun Müdürü BAYARD DODGE.
- 10— Talimuterbiye ve Halk - Miss MARGARET WHITE.
- 11— Amerikan Terbiye Prensipleri Hülasası - Robert Kolec Profesörlerinden H. L. SCOTT.